

PBLs innspill til statsbudsjettet for 2027 – om pensjonskostnader i private barnehager

PBL (Private Barnehagers Landsforbund) er en landsomfattende interesse- og arbeidsgiverorganisasjon for private barnehager, med om lag 1.700 medlemsbarnehager med over 29.000 ansatte i 211 kommuner.

Barnehagesektoren er det tredje største tjenesteområdet i kommunene, og koster årlig det offentlige 70 milliarder kroner. Om lag halvparten av barnehagene er private.

I gjennomsnitt har norske kommuner de siste fem årene, spart 4,5 milliarder kroner på at private barnehager driver, fremfor at kommunen driver alle barnehagene i egenregi.

PBL ber Stortinget:

- sikre at alle reelle og dokumenterte pensjonskostnader, inkludert AFP, dekkes, i tråd med føringer fra barnehageforliket og tidligere vedtak på Stortinget, herunder:
 - få på plass en egen, finansiert løsning fra 2027 for dokumenterte, ekstraordinære pensjonskostnader knyttet til AFP for årskullene 1968–1970
 - sørge for at løsningen ikke begrenses av reglene om bunnfradrag på 5 prosent, 16 prosent-taket eller at kostnaden vurderes over en treårsperiode
- sikre at tilskudd til drift, pensjon og eiendom sees i sammenheng for å oppnå en bærekraftig finansiering, i tråd med barnehageforlikets føringer

Saken oppsummert:

PBL viser til at regjeringen i forslaget til statsbudsjett for 2027 foreslår å sette av 100 millioner kroner til å kompensere kommunesektoren for dekning av dokumenterte pensjonsutgifter i private barnehager.

Bevilgningen er ikke tilstrekkelig til å følge opp Stortingets vedtak (bl.a. vedtakene 868-869 fra 3.juni 2025). Utilstrekkelig offentlig finansiering av en offentlig finansiert velferdstjeneste truer pensjonsvilkårene til de barnehageansatte, og det truer eksistensen til barnehager som svært mange barn, familier, ansatte og kommuner hver dag er avhengig av.

Nærmere begrunnelse:

Sammen med fagforeningene i sektoren – Fagforbundet, Utdanningsforbundet og Delta – jobber PBL seriøst og målrettet for at ansatte i barnehager skal ha like gode ordninger uavhengig av om de jobber i kommunen eller i en privat barnehage. Siden 1997 har vi hatt tariffavtale for ansatte i private barnehager.

I tråd med endringer i de offentlige pensjonsordningene, har partene på PBL-området de senere år også modernisert og forbedret pensjonsordningene for de ansatte i private barnehager – som i sum er veldig gode og fullt ut konkurransedyktig med det som gjelder for ansatte i kommunale barnehager.

Men disse ordningene blir nå truet av regjeringens manglende vilje til likeverdig finansiering.

Private barnehager er en viktig del av det offentlige barnehage tilbudet, finansiert av offentlige midler og foreldrebetaling vedtatt av Stortinget. Skal ansatte ha likeverdige pensjonsvilkår uavhengig av arbeidsgiver, må finansieringen gjøre det mulig for barnehagene å innfri pensjonsavtalene.

I fjor sommer – like etter at et flertall på Stortinget hadde blitt enige om å sikre finansiering av dokumenterte pensjonsutgifter i private barnehager – ble partene i PBLs tariffområde enige om å innføre ny og livsvarig AFP i Fellesordningen. Ordningen som ble avtalt ligner på den som få måneder tidligere var innført i offentlig sektor.

På tross av Stortingets vedtak om at private barnehager skal få dekket sine dokumenterte pensjonskostnader, blir ikke disse nye AFP-kostnadene – til sammen om lag 280 millioner kroner i PBLs medlemsbarnehager – dekket i 2026.

I tillegg må det raskt komme på plass en løsning for ansatte i årskullene 1968-1970, som ikke vil kunne innfri kravet til opptjeningstid i Fellesordningen. Skal disse ansatte få livsvarig AFP – og dermed like god pensjon som ansatte som er født i 1971 eller senere – må barnehagene kjøpe ekstraordinære rettigheter gjennom å betale et engangsbeløp.

For hver av de om lag 1.460 ansatte i PBLs tariffområde i disse årskullene, vil engangsbeløpet i beste fall komme på rett i underkant av 800.000 kroner. For tariffområdet som helhet kommer regningen på en milliard kroner.

Dette er penger barnehagene ikke har. Hvert år går fire av ti private barnehager med underskudd. Gjennomsnittlig resultatmargin i sektoren var i 2024 på 1,1 prosent.

PBL ber derfor Stortinget sikre at dokumenterte, midlertidig forhøyede pensjonskostnader knyttet til innføringen av ny AFP blir kompensert fra 2027. I innst. 510 L (2024-2025) la komiteflertallet, inkludert Arbeiderpartiet, uttrykkelig til grunn at kompensasjonen skulle tre i kraft nettopp fra 2027. Innstillingen ble vedtatt av Stortinget 3. juni 2025.

Kompensasjonen må bygge på barnehagenes faktiske kostnader og kunne gis også når kostnadene overstiger taket i den ordinære søknadsordningen.

I statsbudsjettet for 2027 foreslår regjeringen å videreføre taket i søknadsordningen på 16 prosent og sette av 100 millioner kroner til å kompensere kommunesektoren for dette. PBL kan ikke se at forslaget gir en særskilt, tilstrekkelig finansiert løsning for AFP-kostnadene til årskullene 1968–1970.

Den ordinære ordningen vurderer pensjonsutgifter over tre år, har en egenandel på fem prosent og et tak på 16 prosent av pensjonsgivende lønn. Dette gjør det nødvendig at regjeringen tydeliggjør hvordan dokumenterte, ekstraordinære AFP-kostnader skal kunne kompenseres fullt ut – også når de faller i ett enkelt år eller overstiger taket.

Regjeringens budsjettforslag følger ikke opp den løsningen Stortinget la til grunn for midlertidig forhøyede pensjonskostnader. PBL ber komiteen sørge for at budsjettbehandlingen gir barnehagene en reell mulighet til å innfri pensjonsavtalene partene har inngått, slik at barn, familier og kommuner slipper å betale prisen for private barnehager som må stenge dørene.

Barnehagene skal bruke ressursene på barna og de ansatte. De kan ikke betale pensjonsregningen med penger som egentlig skal gå til barna.